

ประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ทวีหิ ชเนหิ กถิตํ กถํ ปกาเสนุโต สพุพํ มฏฐกฺกุณฺฑลิวตฺถุํ กเถสิ ฯ เตเนเวตํ
พฺพุทฺฐภาสิตํ นาม ชาตํ ฯ ตํ กเถตฺวา จ ปน น โข พฺรหฺมาหุมนฺน เอกสํ น เทว อถโฆ มยิ มนํ
ปฺสาเทตฺวา สกฺเค นินฺนพฺพุตฺตานํ คณฺนา นตฺถิติ อาห ฯ มหาชนฺน เวมตีโก อโหสิ ฯ อถสฺส
อนินฺนพฺเพตฺติกภาวํ วิทิตฺวา สตฺถา มฏฐกฺกุณฺฑลิวเทวปฺตุโต วิมานเนว สทฺธิ อากจฺจตฺถติ อธิฏฺฐาสิ ฯ
โส ตีคาวุตฺตปฺปมาเณน ทิปฺพพารณปฺปฏิมณฺฑลิตฺเตน อุตฺตภาเวนาคนฺตฺวา วิมานา โอรุยฺห สตฺถารํ
วณฺทิตฺวา เอกมนฺตํ เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ อถ นํ สตฺถา ตฺवं อิมํ สมฺปตฺตีํ กิํ กมฺมํ กตฺวา ปฏฺฐิตฺถิ
ปฺจุจฺจนฺโต

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยถา ตฺवं ตีฏฺฐสิ เทวเต
โองาเสนฺตีํ ทิสฺสา สพุพฺพา โอสฺสี วิย ตารกา ฯ

ปฺจุจฺจามิ ตํ เทว มหฺนุภาวํ

มนฺนุสฺสฏฺโถ กิมนฺนํ ปฺจุจฺจนฺติ

คาถมาห ฯ เทวปฺตุโต อโย ภาเนเต สมฺปตฺตีํ ตุมฺเหสุ มนํ ปฺสาเทตฺวา ลทฺฐาติ ฯ มยิ มนํ
ปฺสาเทตฺวา ลทฺฐา เตติ ฯ อาม ภาเนเตติ ฯ มหาชนฺน เทวปฺตุตํ โอลเกตฺวา อจฺจริยา วต โภ
พฺพุทฺฐคฺคณา อทินฺนปฺพุพฺพพฺรหฺมาหุมนฺนสฺส นาม ปฺตุโต อถนํ กิณฺนํ ปฺจุจฺจนฺติ อถตฺวา สตฺถริ มนํ
ปฺสาเทตฺวา เอวรูปํ สมฺปตฺตีํ ปฏฺฐิตฺถิ ตฺถุจฺจํ ปเวเทสิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ตมปิ หิ เถโร อุปสงกมิตฺวา ก็ พุราหุณณ กิลฺยจิ กุสลํ กโรสฺสิตฺติ ปุจฺฉิ ฯ อาม
 ภูเตติ ฯ ก็ กโรสฺสิตฺติ ฯ ยิฏฺฐยาคํ ยชามิตฺติ ฯ ตทา กิร ตํ ยาคํ มหาปริจฺจาเคน ยชฺนฺติ ฯ อิตฺโต ปรี
 เถโร ปุริมฺนเยเนว ปุจฺฉิตฺวา ตํ สตฺถุ สนฺติกํ เนตฺวา ตํ ปวตฺตี อโรเจตฺวา อิมสฺส ภูเต
 พุรหุณฺโลกมคฺคํ กเถถาติ อาห ฯ สตฺถา พุราหุณณ เอวํ กิราติ ปุจฺฉิตฺวา อามาติ วุตฺเต พุราหุณณ
 ตยา สํวจฺฉริ ยิฏฺฐยาคํ ยชฺนฺเตน โลกียมหาชนฺสุส ทินฺนทานํ ปสนฺเนน จิตฺเตน มม สวากานํ
 วนฺทนฺตานํ อุปฺปนฺนกุสลเจตฺนาย จตุพฺภาคมตฺตปี น อคฺขตฺติติ วตฺวา อนุสนฺธิ ฆณฺเฑตฺวา ฆมฺมํ
 เทเสนฺโต อิมํ คาคมาห

ยงฺกิลฺยจิ ยิฏฺฐณฺจ หุตฺถจ โลก

สํวจฺฉริ ยชฺชถ ปุณฺณเปกฺโข

สพฺพมปิ ตํ น จตุพฺภาคมติ

อภิวาทนา อุชฺชุกเตสุ เสยฺโยติ ฯ

ตตฺถ ยงฺกิลฺยจฺจิตฺติ อนวเสสปริยาทานวจนเมตํ ฯ ยิฏฺฐนฺติ เยภฺยเยน มงฺคลกิริยาทิวเสน
 ทินฺนทานํ ฯ หุตฺถนฺติ อภิสงฺขริตฺวา กตํ ปาหฺนทานญฺเจว กมฺมผลํ สทฺทหิตฺวา กตทานญฺจ ฯ
 สํวจฺฉริ ยชฺชถาติ เอกสํวจฺฉริ นีรฺนฺตรเมว วุตฺตปฺปการํ ทานํ สกฺลจกฺกวาเพปิ โลกียมหาชนฺสุส
 ทเทยฺย ฯ ปุณฺณเปกฺโขติ ปุณฺณํ อิจฺฉนฺโต ฯ อุชฺชุกเตสุติ เหฏฺฐิมโกภฺภฺยา โสตาปนฺเนสุ
 อูปริมโกภฺภฺยา จิณฺสาเวสุ ฯ อิทํ วุตฺตํ โหติ เอวฺรูเปน ปสนฺเนน จิตฺเตน สรีริ โอนาเมตฺวา
 วนฺทนฺตฺส กุสลเจตฺนาย ยํ ผลํ ตโต จตฺตฺถภาคฺปิ สพฺพํ ตํ ทานํ น อคฺขตฺติ ตสฺมา อุชฺชุกเตสุ
 อภิวาทนทว เสยฺโยติ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงกับ ๑๕ นาที

เฉลยประโยค ๑ - ๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

๑. อ. พระศาสดา เมื่อทรงประกาศ ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าว อันอันชน ท. สอง
กล่าวแล้ว ตรัสแล้ว ซึ่งเรื่องแห่งมาณพชื่อว่ามัญญุกุณฑลิตั้งปวง ฯ เพราะเหตุที่นั่นนั่นเทียว
อ. เรื่องแห่งมาณพชื่อว่ามัญญุกุณฑลิตัน นั้น ชื่อว่า เป็นเรื่องอันพระพุทธรเจ้าตรัสแล้ว เกิดแล้ว ฯ
ก็แล อ. พระศาสดา ครั้นตรัสแล้ว ซึ่งเรื่องแห่งมาณพชื่อว่ามัญญุกุณฑลิตัน ตรัสแล้วว่า คุณก่อน
พราหมณ์ อ. ร้อยหนึ่ง ย่อมมี หามิได้แล อ. ร้อย ท. สอง ย่อมมี หามิได้ อ. การนับ ซึ่งสัตว์ ท.
ผู้ยังใจให้เลื่อมใส ในเราแล้วจึงบังเกิดแล้ว ในสวรรค์ ย่อมไม่มี โดยแท้แล ดังนี้ ฯ อ. มหาชน
เป็นผู้ประกอบแล้วด้วยความเคลือบแคลงสงสัย ได้เป็นแล้ว ฯ ครั้งนั้น อ. พระศาสดา ทรงทราบ
แล้ว ซึ่งความที่แห่งมหาชนนั้น มิใช่เป็นผู้ประกอบแล้วด้วยความเคลือบแคลงสงสัยออกแล้ว
ทรงอธิษฐานแล้วว่า อ. เทวบุตรชื่อว่ามัญญุกุณฑลิต จงมา กับด้วยวิมานนั่นเทียว ดังนี้ ฯ อ. เทวบุตร
ชื่อว่า มัญญุกุณฑลิตนั้น มาแล้ว ด้วยทั้งอัตตภาพ อันมีคาจตุสามเป็นประมาณ อันประดับเฉพาะ
แล้วด้วยเครื่องประดับอันเป็นทิพย์ ลงแล้วจากวิมาน ถวายบังคมแล้ว ซึ่งพระศาสดา ได้ยืนอยู่แล้ว
ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ฯ ครั้งนั้น อ. พระศาสดา ตรัสถามอยู่ ซึ่งเทวบุตรชื่อว่า มัญญุกุณฑลิตนั้น
ว่า อ. ท่าน กระทำแล้ว ซึ่งกรรมอะไร ได้เฉพาะแล้ว ซึ่งสมบัตินี้ ดังนี้ ตรัสแล้ว ซึ่งพระศาสดาว่า
คุณก่อนเทวดา อ. ท่านใด มีรูปอันงาม ยังทิศ ท.
ทั้งปวง ให้สว่างอยู่ ยืนอยู่ ราวกะ อ. ดาวประจักษ์
(ดาวประกายพฤษ์) ยังทิศ ท. ทั้งปวง ให้สว่างอยู่ ฯ
คุณก่อนเทวดา อ. เราข่อมถาม ซึ่งท่านนั้น ผู้มีอาณุภาพมาก
อ. ท่านนั้น เป็นมนุษย์ เป็นแล้ว ได้กระทำแล้ว ซึ่งบุญอะไร ดังนี้ ฯ
อ. เทวบุตร กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ. สมบัตินี้ อันข้าพระองค์ ยังใจให้เลื่อมใส
แล้ว ในพระองค์ ได้แล้ว ดังนี้ ฯ อ. พระศาสดา ตรัสถามแล้วว่า อ. สมบัตินี้ อันท่าน ยังใจให้

เลื่อมใสแล้ว ในเรา ได้แล้วหรือ ดังนี้ ๑ อ. เทวบุตร กราบทูลแล้วว่า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ พระเจ้าข้า อ. สมบัตินี้ อันข้าพระองค์ ยังใจให้เลื่อมใสแล้ว ในพระองค์ ได้แล้ว ดังนี้ ๑
 อ. มหาชน แลดูแล้ว ซึ่งเทวบุตร กล่าวแล้วว่า คุณก่อนท่านผู้เจริญ อ. คุณแห่งพระพุทธเจ้า ท. เป็นสภาพน่าอัศจรรย์หนอ ย่อมเป็น อ. บุตร ชื่อแห่งพราหมณ์ชื่อว่าอทินนบุพพะกะ ไม่กระทำแล้ว ซึ่งบุญอะไร ๆ อื่น ยังใจให้เลื่อมใสแล้ว ในพระศาสดา ได้เฉพาะแล้ว ซึ่งสมบัติ มีอย่างนี้เป็นรูป ดังนี้ ยังชน ท. ให้รู้ทั่วแล้ว ซึ่งความยินดี ๑

แปล โดยอรธ

๒. ความย่อว่า พระเถระเข้าไปหาพราหมณ์เมื่อนั้นแล้ว ถามว่า พราหมณ์ ท่านกระทำกุศลอะไร ๆ อยู่หรือ ? ๑ พราหมณ์เรียนพระเถระว่า ขอรับ พระคุณเจ้าผู้เจริญ ๑ พระเถระถามว่า ท่าน ทำกุศลอะไร ? ๑ พราหมณ์เรียนพระเถระว่า กระผมบูชาอัยยที่เขามูชากัน ๑ ได้ทราบว่า ในครั้งนั้น ชนทั้งหลาย ย่อมบูชาอัยยนั้น ด้วยการบริจาคอย่างมาก ๑ ต่อแต่นี้ พระเถระถามโดยนัยก่อนนั้นแล แล้วนำพราหมณ์นั้น ไปยังสำนักพระศาสดา กราบทูลเรื่องราว นั้น แล้วทูลว่า พระเจ้าข้า ขอพระองค์โปรดตรัสบอกทางพรหมโลก แก่พราหมณ์นี้ ดังนี้ ๑ พระศาสดาตรัสถามว่า พราหมณ์ ได้ทราบว่า อย่างนั้นหรือ ? เมื่อพราหมณ์กราบทูลว่า อย่างนั้น พระเจ้าข้า จึงตรัสว่า พราหมณ์ ทานที่ท่านบูชาอัยยที่เขามูชากัน ให้แก่โลกิยมหาชน ตลอดปี ก็ยังไม่ถึง แม้เพียงส่วน ๔ แห่งกุศลเจตนาที่เกิดขึ้น ของชนทั้งหลาย ผู้ไหว้เหล่าพระสาวกของเรา ด้วยทั้งจิตที่เลื่อมใส เมื่อจะทรงสืบต่ออนุสนธิ แสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

บุคคลผู้มุ่งบุญ พึงบูชาอัยยที่เขามูชากัน และอัยยที่เขา
 เช่นสรวงกัน อย่างใดอย่างหนึ่งในโลก ตลอดปี
 ทานนั้น แม้ทั้งหมด ไม่ถึงส่วน ๔ (จากผลแห่งกุศล
 เจตนาของบุคคลผู้กราบไหว้) การกราบไหว้

ในพระอริยบุคคล ผู้ดำเนินไปตรง ประเสริฐกว่า ดังนี้ ๑

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า ยงฺกิลฺยจฺจิ นี้ เป็นคำกล่าวรวบไม่มีส่วนเหลือ ๑ บท ยิฉฺฐิ ได้แก่ ทานที่เขาให้ด้วยอำนาจการทำมงคลเป็นต้น โดยมาก ๑ บทว่า หุตฺ ได้แก่ ทานเพื่อแขก

ที่เขาจัดแจงกระทำ และทานที่เขาเชื่อกรรมและผลของกรรมกระทำ ๆ สองบทว่า สัจจันริ ยเชถ มีความว่า บุคคลผู้มุ่งบุญ พึงให้ทานมีประการดังกล่าวแล้วแก่โลกิยมหาชน แม้ในจักรวาลทั้งสิ้น ตลอดปีหนึ่ง ไม่ขาดสายเลย ๆ บทว่า ปุณฺณเปกฺโข ได้แก่ ผู้ปรารถนาบุญ ๆ บทว่า อุชฺชุกเตสุ ความว่า ในพระอริยบุคคลผู้โสดาบัน โดยที่สุดอย่างต่ำ ในพระวิณาสพ โดยที่สุดอย่างสูง ๆ มีพระคำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอธิบายไว้ดังนี้ว่า ทานนั้น ทั้งหมดไม่ถึงแม้ส่วนที่ ๔ จากผลแห่งกุศลเจตนา ของบุคคลผู้น้อมสรีระไหว้ด้วยทั้งจิตที่เลื่อมใส เห็นปานนั้น เพราะฉะนั้น การกราบไหว้ในพระอริยบุคคลผู้ดำเนินไปตรงเท่านั้น ประเสริฐกว่า ดังนี้ ๆ

พระภิกษุวิงส์ อากาศโร วัดชนะสงคราม
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล.
ตรวจแก้.